

QUIN ÉS EL TURISME QUE VOLEM?

Document d'aportacions i
esmenes del I Congrés de
Turisme de la Societat Civil

I CONGRÉS DE
TURISME DE LA
SOCIETAT CIVIL

Organitza:

Col·labora:

Carta de la presidenta

El model turístic actual i la imprescindible reconversió, amb tota la complexitat i l'amplíssima afectació que suposen, són ara mateix qüestions indefugibles per a la societat de les Illes Balears i el seu futur. I és amb el propòsit d'anàlisi, reflexió i producció de documents pel debat i la transformació que el Fòrum ha convocat el I Congrés de Turisme de la Societat Civil, al qual es convida a participar totes aquelles persones i associacions, amb una visió professional, acadèmica o ciutadana, que se sentin interpel·lades per la situació actual.

D'ençà de la constitució del Fòrum de la Societat Civil, en compliment dels objectius estatutaris proposats, l'associació ha procurat mitjançant reunions, debats i conferències la participació de la ciutadania en els diversos assumptes relatius a la transició cap a un model de convivència justa i equitativa que permeti el més ample desenvolupament social, cultural i econòmic en un marc respectuós amb els drets humans i el medi natural. Es tracta ara d'analitzar l'afectació del monocultiu del turisme de llarga durada amb les conseqüències que ha tingut i d'expressar la voluntat de la ciutadania d'incidir de manera inapel·lable en la definició del futur que ha de protagonitzar.

Per tot això, us convidam a presentar les vostres esmenes a aquest document i us esperam el proper dimecres 26 de juny a l'Estudi General Lutlià, a Palma, on celebrarem la trobada presencial que conclourà el I Congrés de Turisme de la Societat Civil.

*Joana Maria Palou
Presidenta del Fòrum de la Societat Civil*

COMITÈ ORGANITZADOR

Comissió executiva del Fòrum

Joana Maria Palou

David Abril

Carme Alomar

Jaume Garau

Joan Forteza

Grup de turisme del Fòrum

Celestí Alomar

Maria Gómez Llabrés

Cristina Llorente

Jordi López

Francesc Mellado

Margalida Ramis

Antoni Tarabini

Josep Valero

Secretaria tècnica

Juan José Suárez

Alfonso de Oleza

David López

Núria Pascual Bosch

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ.....pàg. 6

PRIMERA PART: DECREIXEMENT DE PLACES TURÍSTIQUES I ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC (Grup 1) .....pàg. 8

- 1. Decreixement de places turístiques.** Reducció de l'oferta turística i canvi d'usos. Qualitat laboral. Modernització del parc hoteler. Comptabilitat ambiental.
- 2. Adaptació al canvi climàtic.** Restauració del paisatge costaner i desconstrucció d'edificis amb un gran impacte ambiental.

SEGONA PART: TURISME I MEDI AMBIENT (Grup 2) .....pàg. 12

- 3. Saturació turística.** Transport i saturació. Noves inversions. Turisme i mobilitat neta.
- 4. Turisme i territori.** Sòl rústic protegit. Recuperació del litoral. Parcs Naturals protegits. Gestió de la Serra de Tramuntana.
- 5. Turisme i la mar.** Navegació zero emissions. Ports i amarraments sostenibles. Fiscalitat ambiental. Residus zero. Aigües i depuradores sostenibles. Zones protegides. Gestió de fondejos. Conservació de la Posidònia. Platges sense saturació. Control de la pesca recreativa. Innovació. Educació ambiental.
- 6. Turisme i energia.** Impuls de les renovables. Avaluació de la petjada ecològica.

TERCERA PART: TURISME, ECONOMIA I SOCIETAT (Grup 3) .....pàg. 19

- 7. Turisme i diversificació econòmica.** Inversions per a la diversificació. Impuls del sector agrícola. Impulsar l'economia circular. Impulsar l'economia social.
- 8. Turisme i productivitat.** Nivells de renda. Productivitat del treball. Innovació. Qualitat laboral. Benestar social. Cohesió territorial.
- 9. Vida digna i turisme.** Més cultura pròpia. Treball de qualitat. Habitatge accessible. Envel·liment actiu. Igualtat de gènere. Pobresa zero. Immigració i ciutadania. Joventut amb futur. Recuperar els centres històrics.

QUARTA PART: TURISME I GOVERNANÇA (Grup 4) .....pàg. 25

- 10. Turisme i governança.** Planificació estratègica. Participació ciutadana. Observatoris i estadístiques fiables.
- 11. Turisme i finançament.** Impost turístic. Fons d'Inversió per diversificar.
- 12. Turisme i noves tendències.** Financerització, elitització, *overtourism*.

DOCUMENTS DE REFERÈNCIA.....pàg. 29

INTRODUCCIÓ

A les Illes Balears, qualsevol intent de reflexió sobre les passes a seguir per abordar les transicions econòmica, ecològica i social que necessitam passa per **canviar el model d'especialització turística actual**. Parlem de l'anomenada indústria turística que ha protagonitzat la vida econòmica i social al llarg de les darreres dècades. Tot i que en els seus inicis va permetre assolir cert nivell de benestar a una bona part de la població, amb el temps ha anat engolint tota la realitat present i futura, generant una societat de serveis totalment dependent i vulnerable davant l'exercici arriscat del monocultiu econòmic basat en el turisme. Per tant, d'aquí la pertinència de plantejar-nos des de la societat civil, de forma seriosa i urgent, **com volem reconvertir el turisme** per assegurar un futur amb benestar social per a tota la població.

El desenvolupament turístic actual també ha generat, al llarg dels anys d'implementació com a principal activitat econòmica, molts desequilibris, tant de tipus econòmic com ambientals i socials, que han estat àmpliament analitzats. La pandèmia de la COVID va deixar en evidència que jugar-nos tot a una sola carta, la del turisme, no és una aposta que ens garanteixi un futur segur, sinó ben al contrari: ens fa estar pendants d'un fil extremadament sensible a factors externs, sense opcions i que pot tenir dramàtiques conseqüències.

L'enfocament industrial del turisme així com la seva valoració es basa en uns procediments molt definits; es mesuren, fonamentalment, les grans xifres de passatgers, ingressos que han deixat, nivell de satisfacció dels usuaris, etc., deixant de banda qüestions primordials com els impactes que es produeixen sobre la societat, el medi ambient i el paisatge.

A més, el nou context determinat per l'**emergència climàtica** que exigeix ser abordat urgentment, ens portarà a nous escenaris no prevists per al turisme balear, en què les illes poden perdre el seu valor com a "destinació refugi" que ha funcionat en altres moments històrics.

A més de les qüestions climàtiques a resoldre, la realitat social i econòmica a les illes està fortament marcada en els darrers anys per les dificultats per accedir a l'habitatge, els processos de financerització i especulació urbanístic-immobiliària, la massificació i saturació, tant del territori com dels recursos i dels serveis que resulten sempre deficitaris per a una població -la de Mallorca- que arriba a créixer fins a un 75% en plena temporada alta, una inflació superior a la mitjana de l'estat, la temporalitat del treball i sous no equivalents al nivell de la inflació abans esmentada, la privatització d'espais públics i la pèrdua de qualitat de vida pel turisme d'excessos i l'incivisme, la pèrdua de patrimoni històric i de la llengua i cultura pròpia, etc.

Aquesta posició de vulnerabilitat del model econòmic es veurà continuada i agreujada per elements com els canvis en les tendències i models de consum dels mateixos turistes, les crisis econòmiques internacionals (com la provocada per la guerra actual d'Ucraïna i la de Gaza) i les exigències de l'obligada transició ambiental.

Tot plegat, són elements que cal abordar amb urgència i que exigeixen una transformació radical de la qüestió turística, que requereix un ampli debat social i que necessitarà grans consensos per poder transitar cap a escenaris més favorables.

Les manifestacions recents de part del sector empresarial, acadèmic i de la societat civil poden ajudar a cercar punts d'acord entre els diferents actors, sempre i quan la innovació i la renovació de molts dels elements construïts fins ara, de caràcter econòmic, social i mediambiental, puguin equilibrar la balança en favor dels ciutadans residents i l'ecosistema natural de la mateixa illa. És inevitable transformar la indústria turística de masses per donar compliment als Acords de París sobre canvi climàtic.

D'aquest plantejament sorgeix, per tant, la voluntat i la pertinença d'aportar la visió de la societat civil i enfocar els debats centrals de les transformacions necessàries del turisme a les nostres illes, que incideixen de forma determinant en la construcció del nostre present i futur com a societat.

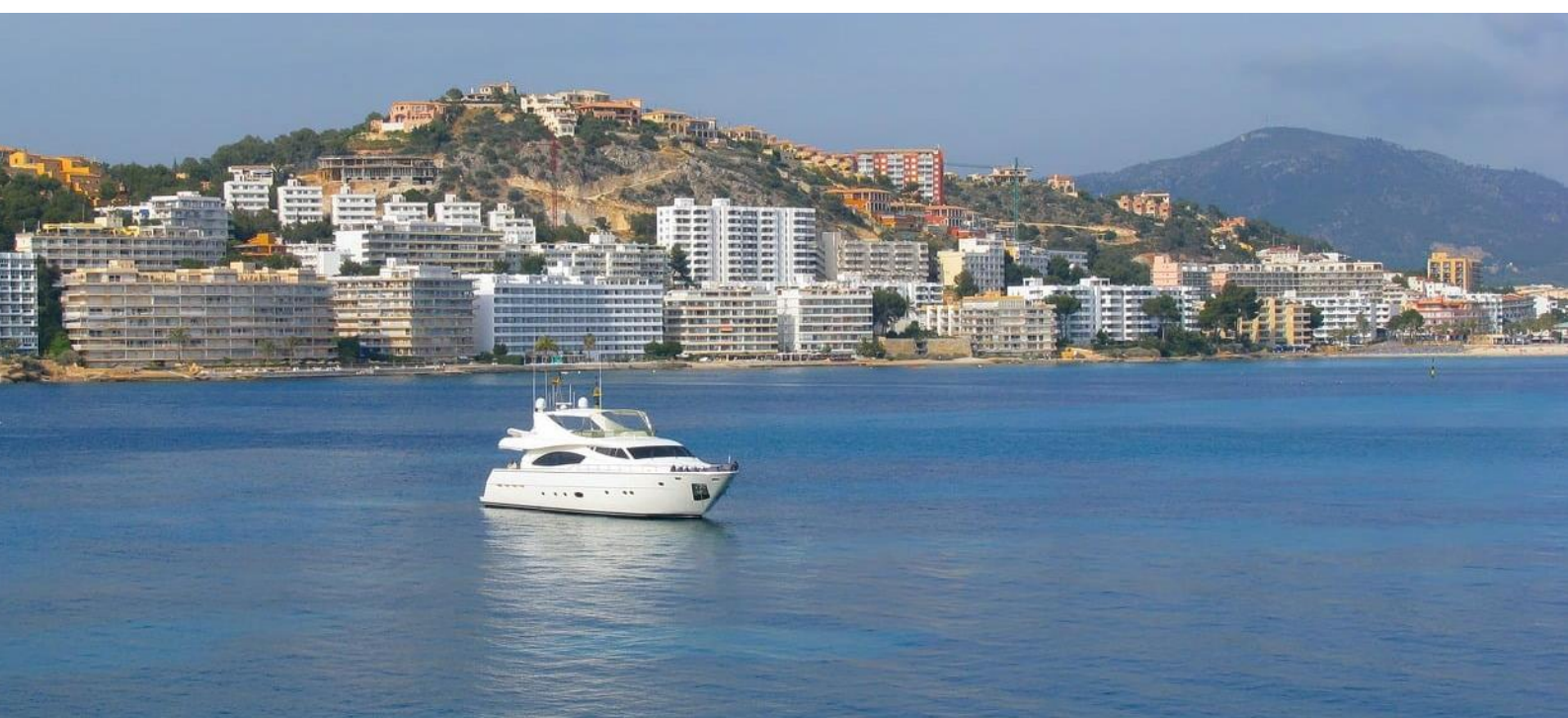
Per això partim d'un **document de proposta**, treballat ja en els darrers anys dins del Fòrum de la Societat Civil, com a punt de partida per abordar els debats de les propostes que volem llançar des de la societat. En la **primera part** d'aquest document trobarem **propostes dirigides a reduir les places turístiques** existents; en la **segona part** les **propostes per mitigar o canviar els impactes mediambientals**; a la **tercera part** es tracten les **propostes sobre diversificació econòmica i els impactes socials**; i per últim, **a la quarta part**, trobarem les **propostes per una millor governança del turisme** a Mallorca.

L'objectiu és que la ciutadania de Mallorca tinguem veu pròpia en un dels temes cabdals que defineixen la nostra realitat i que no es pot deixar només en mans dels grans actors i interessos econòmics: el territori i la societat que sosté aquest model, ha de tenir veu i vot en els debats profunds de transformació que ens calen per abordar les incerteses i els reptes del nostre present i futur.

PRIMERA PART

DECREIXEMENT DE PLACES TURÍSTIQUES I ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

Grup 1

Índex

- 1. Decreixement de places turístiques.** Reducció de l'oferta turística i canvi d'usos. Qualitat laboral. Modernització del parc hoteler. Comptabilitat ambiental.
- 2. Adaptació al canvi climàtic.** Restauració del paisatge costaner i desconstrucció d'edificis amb un gran impacte ambiental.

INTRODUCCIÓ

Tot i l'existència d'eines legals que permetrien una reducció efectiva de places obsoletes, com la Llei 6/2017, de comercialització d'estades turístiques a habitatges, que fa que les places que es donen de baixa no tornin a la borsa, o el Decret 20/2015, que estableix els criteris de classificació d'estrelles pels hotels, aquesta reducció de places no s'ha donat i el sostre establert pel PIAT del Consell de Mallorca es manté en 430.000 places. Cal un decreixement sistemàtic del nombre de places fins que arribem a un sostre que haurem de consensuar entre tota la societat.

Per un altre costat, la modernització de l'allotjament turístic com en general tot l'habitatge de Mallorca, ha d'anar canviant per adaptar-se al canvi climàtic i a les noves necessitats del present i el futur.

El turisme també ha de servir per regenerar totes aquelles zones costaneres que han patit la «balearització» i progressivament anar restituint platges i cales, així com ports i la costa en general.

Finalment, hem de ser capaços de monitorar aquesta transformació amb un sistema de comptabilitat ambiental, amb qualitat i transparència.

1. DECREIXEMENT DE PLACES TURÍSTIQUES

1.1. Reducció de l'oferta turística i canvi d'usos

Canvis d'ús en hotels situats en àmbits urbans, especialment a la Badia de Palma, a les zones on ja hi ha usos mixtos, per:

- La reconversió d'edificis hotelers en espais socioculturals, o sociosanitaris, de naturalesa tant pública com privada.
- Activitats relacionades R+D+I i empreses tecnològiques d'impacte ambiental neutre i alt valor afegit.
- Habitatges de protecció oficial, condicionat al compliment del planejament general del municipi.
- Conversió d'hotels en residències intergeneracionals. Promoure i incentivar la conversió d'hotels en residències per a majors d'edat. Es podria aplicar la idea de residències intergeneracionals amb convivència de joves i majors a través d'un model d'intercanvi generacional aprofitant les sinergies pròpies d'ambdues generacions.

El canvi d'ús de les edificacions hauria d'anar lligat sempre que fos oportú, a una reconversió integral de les zones on es dugués a terme, estenent les intervencions a l'espai públic, els serveis, incrementant els espais verds, les xarxes de transport, etc., per tal d'adequar-les als nous usos proposats.

També s'haurien d'impulsar línies de finançament d'aval públic per a l'execució dels canvis d'usos proposats. Els beneficis públics de les plusvàlues han de tenir reinversions finalistes en millorar les dotacions de les unitats funcionals a les quals pertanyin, i/o millorar el percentatge d'habitatge social a la zona.

1.2. Modernització del parc hoteler

Modernització vinculada a l'augment de la superfície de les habitacions i a la reducció de places, transformant 2 habitacions en 1 o 3 en 2. Es podria propiciar aquest tipus de modernització amb incentius fiscals, ajuts a la promoció, formació o d'altres tipus.

- Creació, desenvolupament i aplicació d'un calendari per eliminar l'oferta turística d'1 i 2 estrelles potenciant l'augment de categoria d'aquests establiments. En cas de no assolir els objectius, establir per normativa la pèrdua de la llicència turística, potenciant així la reconversió.
- Millora de la qualitat de l'oferta convertint habitacions en espais comuns, deficitaris a nombrosos establiments hotelers.
- Modernització dins el volum propi edificat. Aquesta modernització implicaria de facto un augment de qualitat, perquè incrementa la ràtio clients/treballadors.
- Control i eliminació de la sobre ocupació hotelera i lloguer turístic il·legal a través de l'increment i millora dels instruments de control sobre les pràctiques irregulars i/o l'incompliment de les mesures establertes.
- L'augment de les inspeccions i les sancions i l'eliminació de les places no legals, tant hoteleres com de lloguer vacacional.
- La consideració de les places turístiques per a menors majors de 12 anys s'han de reconfigurar com una plaça més.

1.3. Comptabilitat ambiental

És necessari millorar el sistema d'estadístiques turístiques, introduint conceptes de comptabilitat social i ambiental, així com el de transparència.

- Definició del concepte d'obsolescència de places turístiques i/o d'establiments turístics a partir de dades objectives i accessibles, com ara l'any de construcció o darrera modernització o les ràtios client/treballador i superfície útil/client.
- Creació d'un índex d'obsolescència per facilitar els plans de millora i les actuacions a seguir.
- Elaboració d'un estudi anual sobre la destinació de la inversió de fons públics (Impost de Turisme Sostenible, CBAT, Next Generation, etc.) per pal·liar els efectes de l'emergència climàtica, entre altres crisis ecosocials, juntament amb la millora de la transparència en la pàgina web actual de l'Impost de Turisme Sostenible.
- Impulsar la participació dels turistes en la decisió de projectes. Integrar la figura del turista com a participant en els diferents projectes concrets de millora de l'entorn (horts, endemismes, creació o millora de rutes, reforestació, millora dels barris urbans, etc.). Aquesta participació podria anar encaminada a aportar una part de la quota que paga el turista per allotjar-se en alguns d'aquests projectes, així com destinar un petit percentatge dels ingressos dels hotelers a millores socials.

- Creació d'un nou model de sistema de qualificació d'estrelles hoteleres. L'objectiu és establir les bases per crear un sistema de classificació dels hotels per estrelles alternatiu a l'actual. A través de la incorporació en aquest de criteris mediambientals i socioeconòmics es podria motivar que les empreses hoteleres facin efectiva la transició cap a un model més sostenible, ja que és la puntuació d'estrelles atorgada la que regula el barem de preus dels hotels.
- Creació d'un índex comparador d'indicadors ambientals i de circularitat exigits per la llei 3/2022 de 15 de juny, de mesures urgents per a la sostenibilitat i la circularitat del turisme de les Illes Balears. Establir coeficients de causalitat i correlació. Com a exemple, es podrien establir els coeficients de causalitat i correlació entre l'Índex de Pressió Humana, Estadets Turístiques Totals i l'Índex Sintètic Mediambiental del CES.
- Creació d'un índex de consum de recursos. Un exemple seria un indicador de litres d'aigua per habitació, el qual es basa en la fragilitat hídrica de les illes. Es podria valorar instal·lant sensors de consum a les places turístiques, cosa que permetria conèixer la relació de consum de turista per litres d'aigua i la de resident per litres d'aigua. Aquest coneixement permetria en un futur prendre decisions basades en dades, relacionades amb un recurs tan important com és l'aigua.

2. ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

2.1. Restauració del paisatge costaner i desconstrucció d'edificis amb un gran impacte ambiental

El turisme també ha de servir per regenerar totes aquelles zones costaneres que han patit la «balearització» i progressivament anar restituint platges i cales, així com ports i la costa en general, a fi d'afavorir l'adaptació al canvi climàtic i als seus efectes sobre el litoral.

- Redacció d'un pla especial comunitari de desconstrucció de la costa per afrontar l'emergència climàtica, actuant sobre elements singulars d'impacte en primera línia i espais de biodiversitat fràgil, amb la transferència i/o cooperació amb l'Estat en l'aplicació de Llei de Costes i el rescat de concessions municipals anacròniques.
- Redacció d'un pla especial d'enderrocament/esponjament d'establiments turístics obsolets, d'establiments en primera línia o en espais clau per millorar la xarxa urbana, amb actuacions lligades directament als establiments definits com a obsolets o "no aptes" pel greu impacte ambiental i paisatgístic que representen.
- Localització, anàlisi i diagnòstic d'aquells espais litorals amb una major fragilitat davant les possibles conseqüències del canvi climàtic.
- Recuperació i regeneració dels sòls en DPMT (Domini Públic Marítim Terrestre) amb la redacció d'un pla o llei de protecció que no permeti ocupar més superfície sota aquesta categorització.
- Creació d'un ens públic que tingui l'objectiu de destinar un percentatge de les llicències turístiques de construcció a l'adquisició de sòl litoral, agafant com a exemple el "Conservatoire du littoral français" en funcionament a França des de 1975, on ja s'ha comprat el 13% del litoral per preservar-lo de la urbanització i que s'està intentant crear a Catalunya. Aquest sòl ha de ser objecte de projectes de resiliència i adaptació als efectes del canvi climàtic.

SEGONA PART

TURISME I MEDI AMBIENT

Grup 2

Índex

- 3. Saturació turística.** Transport i saturació. Noves inversions. Turisme i mobilitat neta.
- 4. Turisme i territori.** Sòl rústic protegit. Recuperació del litoral. Parcs Naturals protegits. Gestió de la Serra de Tramuntana.
- 5. Turisme i la mar.** Navegació zero emissions. Ports i amarraments sostenibles. Fiscalitat ambiental. Residus Zero. Aigües i depuradores sostenibles. Zones protegides. Gestió de fondejos. Conservació de la Posidònia. Platges sense saturació. Control de la pesca recreativa. Innovació. Educació ambiental.
- 6. Turisme i energia.** Impuls de les renovables. Avaluació de la petjada ecològica.

INTRODUCCIÓ

Des de fa seixanta anys, l'economia de les Illes Balears ha estat indissolublement lligada al sector turístic, amb un model de creixement "sense límits" encaminat cap al col·lapse ecològic, social i territorial. Aquest model, que ha tingut indubtablement efectes positius sobre l'evolució de la nostra societat, ha tingut com a efectes negatius -entre d'altres- l'abandonament de l'agricultura, la massificació dels centres urbans, la massificació urbanística de bona part de la costa, la saturació del territori amb nous habitatges, no només de la costa sinó també de les ciutats i pobles i del món rural... Aquests impactes han creat una sensació molt extensa dins la societat mallorquina de què el model turístic actual té un problema que cal solucionar, i que en aquesta solució vol participar activament la societat civil.

Presentam doncs en aquesta segona part, una selecció de propostes mediambientals, d'entre moltes que s'han escrit els últims anys, per tal d'estimular el debat i les ganes de sumar-ne més al llarg del Congrés.

3. SATURACIÓ TURÍSTICA

“La saturació turística és el creixement excessiu de visitants que fa que un lloc es massifiqui i els residents en pateixin les conseqüències i canvis permanents en els estils de vida, el benestar social i el seu accés als serveis i béns comuns” (Milano, Cheer i Novelli, 2018).

3.1. Transport i saturació

Enfront d'una gestió centrada exclusivament en la vessant interna de la mobilitat, prendre el vessant extern, que afecta les arribades per ports i aeroports, com a punt de partida de les polítiques de mobilitat.

- És necessari establir un índex de saturació turística. Es pot començar sobre la base del nombre de turistes per habitant, definint una capacitat de càrrega que limiti en nombre de turistes que venen en avió o vaixell.
- Prendre com a referència iniciatives com la implantada pel Consell Insular de Formentera per tal de limitar l'afluència de vehicles de motor a l'illa, limitar la circulació en vies públiques per a determinats tipus de vehicles de motor d'acord amb criteris mediambientals i establir un nombre màxim de vehicles de lloguer en circulació en consonància amb la capacitat de càrrega.
- Limitar i taxar les entrades, estades i desplaçaments dels vaixells i jets privats, que incrementen la contaminació i desfiguren el recompte d'entrades.
- Recuperar la gestió de ports i aeroports per part de la comunitat autònoma.
- Fer possible la reducció progressiva del trànsit de megacreuers i substituint-los per creuers petits i d'alta qualitat mediambiental i turística, eliminant les bonificacions als grans i oferint-les als petits.
- Posar límits a l'afluència de megacreuers al Port de Palma, amb un màxim d'un al dia, regulant les visites dels creueristes a un nombre màxim de 4.000 persones.

- Augmentar l'impost del turisme sostenible que paguen els creueristes fins a 10 euros, i destinar-los a compensar les despeses públiques i privades que genera l'impacte de les excursions massives de creueristes al centre de la ciutat.
- Exigir a l'Autoritat Portuària que controli diàriament i doni a conèixer públicament els impactes mediambientals dels creuers en consum d'aigua, electricitat, contaminació de l'aire i de l'aigua.
- Exigir a l'Autoritat Portuària la transparència fiscal i laboral de totes les empreses de creuers que visiten la ciutat.
- Fer les gestions pertinents per declarar zona ECA (Àrea de Control d'Emissions) el Mediterrani, limitant el contingut de sofre a 0,1% i les emissions de NOx (òxids de nitrogen) a les condicions de Tier III, segons l'annex VI del conveni MARPOL, tal com han fet en el Mar del Nord i en el Bàltic.
- Establir un sistema d'alimentació elèctrica des de terra als vaixells petits i plantejant la construcció d'una central pròpia de generació elèctrica.
- Fer un port més accessible a la ciutadania i sostenible en el temps. Per a això, cal invertir en activitats d'obertura als accessos al Port al públic i progressiu ús dels vianants del litoral.

3.2. Noves inversions

- Focalitzar les inversions en transports de passatgers de baixes emissions, com ara el ferri del projecte TrAM, finançat pel programa Horizonte 2020 de la Unió Europea.
- Revisar els projectes d'ampliació i remodelació del port i de l'aeroport, adequant-los a la capacitat de càrrega de l'illa, per una banda, i als objectius ambientals 2030.

3.3. Turisme i mobilitat neta

- Analitzar les conseqüències en la mobilitat del lloguer turístic en habitatges a sòl rústic comú.
- Posar com a requisit que els vehicles de temporada turística i els taxis siguin només elèctrics (autobusos, cotxes de lloguer).
- Renovar la flota de vehicles per al transport col·lectiu cap a vehicles més nets i eficients, zero emissions directes, siguin elèctrics o de pila d'hidrogen.
- Activar campanyes de conscienciació i comunicació sobre els avantatges d'optar per la mobilitat elèctrica, sempre per darrere altres modes de mobilitat alternatius, com ara la bicicleta o el transport públic.

4. TURISME I TERRITORI

Enfront d'una possible desprotecció del territori en nom de l'activitat econòmica, s'han d'impulsar canvis normatius en les polítiques d'ús i gestió del sòl, urbanístiques i de transport, d'acord l'escenari d'emergència climàtica, afavorint el canvi d'ús turístic per altres usos més sostenibles.

4.1. Sòl rústic protegit

- Revisar els paràmetres de creixement i garantir la preservació i protecció del sòl rústic amb l'objecte de potenciar la rendibilitat agrària i connectar biològicament i territorialment el sòl rústic.
- Limitar el mercat de compradors per restricció geogràfica, establint condicions per a la compravenda de béns immobles com ara condició demostrable de resident per un mínim de 5 anys o la penalització fiscal per a compradors no residents.
- Facilitar la compra d'edificis en desús, així com la seva rehabilitació alhora que es posin impediments o inclús es restringeixi l'obertura de noves parcel·les per la construcció d'obra nova per tal de concentrar l'habitatge als nuclis poblacionals, que aquest sigui de qualitat i respectuós amb el medi ambient i, a més, no seguir ocupant el territori rural.
- Prohibir la construcció d'habitatges en sòl rústic i recuperar de manera progressiva els espais rústics terciaritzats.
- Dotar d'instruments de planificació sectorials i paràmetres de creixement per a la revisió i adaptació al context climàtic de les normes territorials, garantint que tots els sòls agraris i forestals siguin preservats.
- Desclassificar tots els sòls urbans i urbanitzables no consolidats, prohibint l'edificació i la construcció d'infraestructures en els sòls més fèrtils i en sòl rústic.
- Crear una fiscalitat ecològica finalista per recaptar un fons de Restauració Ecològica i Paisatgística.

4.2. Recuperació del litoral

- La requalificació de les àrees turístiques existents i el disseny paisatgístic de les noves, amb accessos cuidats, vorees amb el paisatge rural i marítim nítids i de qualitat.
- Localització, anàlisi i diagnòstic d'aquells espais litorals amb una major fragilitat davant les possibles conseqüències del canvi climàtic.
- Redactar un pla de redimensionament, desmuntatge i aprofitament d'infraestructures viàries obsoletes o de gran impacte paisatgístic del litoral.

4.3. Parcs Naturals protegits

- Incorporar a la xarxa els espais naturals terrestres i marins ecològicament rellevants que no gaudeixen encara de prou nivell de protecció i reenfocar la seva gestió prioritant la recuperació i conservació de les espècies i els hàbitats naturals i el manteniment de les seves funcions ecològiques i ambientals, per davant de la resta d'usos com l'aprofitament turístic.
- Protegir de l'ús turístic massiu els grans espais pendents, ampliant el Parc Natural de Llevant i paratge natural de la Serra de Tramuntana i creant el parc natural de Rafeubetx-Cala Figuera.

4.4. Gestió de la Serra de Tramuntana

- Realitzar un pla integral de la gestió turística i esportiva a la Serra de Tramuntana, eliminant per complet les carreres automobilístiques.

5. TURISME I LA MAR

5.1. Navegació cap a zero emissions

- Impulsar i incentivar la substitució de les embarcacions de motor de combustió en les activitats nàutiques turístiques per embarcacions a vela i a motor elèctric, adaptant la navegació del segle XXI a fórmules de mitigació del canvi climàtic, així com adaptar-se al canvi de tendències observades en la societat.
- Impulsar amb el sector nàutic turístic la construcció d'embarcacions de baixa petjada ecològica que usin processos innovadors i el màxim possible de materials renovables i/o reciclables i que permetin, en el moment del desballestament, generar el mínim possible de residus.
- El sector nàutic turístic hauria d'afavorir la navegació tradicional (embarcacions de fusta com a llaüts, bots) i embarcacions a vela, i promocionar la transició energètica de les embarcacions, canviant de motor de combustible fòssil a motor elèctric.
- Limitar el nombre de creuers que arriben a Mallorca, establint una capacitat de càrrega, amb una limitació transitòria d'un màxim al dia.
- Restringir al màxim l'afluència de creuers amb bandera de paradisos fiscals.
- Impulsar un nou model de turisme de creuers, especialment a la Badia de Palma, de menor tamany i menors impactes, i que el volum de turistes que baixen a la ciutat sigui proporcional al nombre de ciutadans que hi viuen i usen el centre de la ciutat.
- Limitar progressivament l'amarrament de megaiots amb consums superiors a 100 litres/hora de combustible fins a la seva prohibició.

5.2. Ports i amarraments sostenibles

- Impulsar mesures per limitar l'excés d'embarcacions al litoral de les Illes als mesos d'estiu i, per tant, reduir l'increment d'amarraments al mínim imprescindible.
- Establir capacitats de càrrega de xàrters turístics als ports en funció d'indicadors de sostenibilitat ambiental: consums d'aigua i energia, ocupació del territori per serveis (restauració, pàrquings), afectació al medi marí (hàbitats i espècies) adjacent, i sistemes de seguiment de qualitat de l'aigua i de la biodiversitat de l'entorn.
- Eliminar els xàrters turístics il·legals a tota la costa balear amb controls administratius efectius.

5.3. Fiscalitat ambiental

- Gravar diferent les embarcacions turístiques en funció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle que emetin a l'atmosfera.
- Crear una política de preus públics per gravar l'ús de combustibles fòssils i premiar l'ús d'energies renovables al sector nàutic.

5.4. Residus zero

- Tots els ports han de tenir punts de recollida selectiva dels residus: completar la infraestructura necessària d'Àrees d'Aportació i Punts Verds, que incloguin la correcta

separació de residus en origen, i assegurin la recollida i tractament dels residus perillosos (olis, pintures –incloent els seus pots-, esprais, etc.).

- Recollida i seguiment de residus a la superfície de la mar: sistema de neteja litoral anual.

5.5. Aigües i depuradores sostenibles

- Impulsar la infraestructura necessària per fer efectiu un sistema de recollida d'aigües residuals i sentina de les embarcacions, a part de portar un registre d'embarcacions que gestionen bé aigües de sentina.
- Millorar les instal·lacions de les depuradores i dotar a aquelles que no en tinguin, de tractament terciari i dur a terme tasques de reparació del clavegueram dels municipis costaners turístics i obligar a un manteniment del mateix amb una periodicitat adient.

5.6. Zones protegides

- Creació d'Àrees Marines Protegides com a instrument de gestió dirigit a la conservació com a complement de les iniciatives ja existents que estan encaminades a millorar l'aprofitament pesquer com és el cas de les Reserves Marines d'Interès Pesquer de les Illes Balears.
- Limitar els usos i activitats recreatives a zones ZEPA i LIC: establir l·lindars de contaminació lumínica i acústica a les AMPs, així com impulsar una velocitat màxima de navegació a aquestes (5 nusos).

5.7. Gestió de fondejos

- Els criteris en la gestió de les zones de fondeig controlat han d'assegurar la conservació dels fons marins abans que l'afany de lucre.
- Licitació de la gestió de camps de boies de fondeig com a contractes reservats d'acord amb la disposició addicional 4ª de la llei 9/2017 de contractes del sector públic, per a empreses d'inserció i centres especials d'ocupació d'iniciativa social.

5.8. Conservació de la Posidònia

- És fonamental per la conservació de la posidònia que s'analitzin a l'estiu les platges més saturades d'embarcacions i que incompleixen sistemàticament la normativa d'ancorar a més de 200 m de la costa (RD 876/2014 Reglament General de Costes), així com desplegar els recursos necessaris per al control dels fondejos damunt posidònia.

5.9. Platges sense saturació

- Impulsar i potenciar la regeneració natural de platges i dunes. Limitar la neteja mecànica de les platges.
- No retirar la posidònia oceànica morta de les platges.
- Neteja manual de platges situades a espais de rellevància ambiental, evitant la utilització de maquinària pesant, a través de tasques de peonatge en el marc de programes d'ocupació protegida per a persones amb discapacitat i en situació o risc d'exclusió social.

5.10. Control de la pesca recreativa

- Augmentar els sistemes de vigilància a les reserves marines i control de la pesca il·legal.

5.11. Innovació

- Desenvolupar una xarxa d'indicadors ambientals de les aigües costaneres de les Illes Balears (indicadors de la Directiva Marc de l'Aigua (DMA) i Qualitat de bany).
- Impulsar programes de seguiment i monitoratge d'espècies invasores a ports.
- Prioritzar que tota la zona del Mar Balear sigui declarada com a Zona Marina Especialment sensible.

5.12. Educació ambiental

- Identificar el públic diana i actuar sobre ell amb campanyes d'educació ambiental dirigides als turistes nàutics.
- Fomentar, mitjançant programes específics i línies de finançament, que les actuals instal·lacions portuàries tinguin un ús de divulgació del medi marí, divulgació de la ciència i accions d'educació ambiental a tots els nivells per a fomentar la protecció de la mar.
- En la mateixa línia, crear programes d'educació ambiental als ports per donar a conèixer els valors dels recursos marins.

6. TURISME I ENERGIA

6.1. Impuls de les renovables

- Establir uns projectes ambiciosos centrats en l'estabilització i la racionalització de la demanda energètica, prioritzant l'estalvi i l'eficiència.
- Es proposa la utilització de part de l'Impost de Turisme Sostenible per finançar aquests projectes, a més dels fons europeus pertinents i altres vies de finançament.
- En els casos d'implantació d'instal·lacions de renovables, s'exigirà un estudi previ d'impacte i integració paisatgística per a les instal·lacions sobre coberta.
- Avançar cap a l'autoproveïment energètic i de recursos en el sector hotelier per tal de satisfer la gran demanda generada en època turística.
- Fomentar la bioenergia en aquest sector, donat un valor afegit a la matèria orgànica que es genera a tots els establiments del sector.

6.2. Avaluació de la petjada ecològica

- Establir una avaluació anual de la petjada ecològica del sistema turístic a través del Registre Balear de Petjada de Carboni del GOIB, ja obligatori per a les grans i mitjanes empreses que operen a les illes i voluntari per a la resta del teixit empresarial i ciutadania.
- Impulsar la incorporació de la Petjada de l'Aigua als registres del sector hotelier.

TERCERA PART

TURISME, ECONOMIA I SOCIETAT

Grup 3

Índex

- 7. Turisme i diversificació econòmica.** Inversions per a la diversificació. Impuls del sector agrícola. Impulsar l'economia circular. Impulsar l'economia social.
- 8. Turisme i productivitat.** Nivells de renda. Productivitat del treball. Innovació. Qualitat laboral. Benestar social. Cohesió territorial.
- 9. Vida digna i turisme.** Més cultura pròpia. Treball de qualitat. Habitatge accessible. Envel·liment actiu. Igualtat de gènere. Pobresa zero. Immigració i ciutadania. Joventut amb futur. Recuperar els centres històrics.

Per fer la teva aportació [entra a la pàgina web](#) del Fòrum de la Societat Civil o [clica aquí i envia'ns un correu](#)

INTRODUCCIÓ

La transició cap a un altre model econòmic, l'hem d'entendre també com una transició social cap a una societat més resilient, justa i igualitària. Ha de ser un procés per a garantir els serveis públics bàsics, un sistema de cures proper al ciutadà, i les prestacions que cobreixin les necessitats vitals com l'alimentació, l'habitatge, l'aigua, l'energia, el treball digne, l'accés a la cultura, el suport a la llengua i cultura pròpies, etc. El turisme pot ser un instrument per ajudar a aconseguir una comunitat mallorquina cohesionada, o pot ser una força per a la disgregació i la pèrdua d'identitat i de drets.

7. TURISME I DIVERSIFICACIÓ ECONÒMICA

7.1. Inversions per a la diversificació

- Hem de pensar les propostes de reconversió turística connectades amb propostes dels diferents sectors productius i diferents entitats socials. Hem de crear un Fons d'Inversió per a la Diversificació i la Transversalitat, més enllà de la disponibilitat de fons europeus al respecte.
- Utilitzar aquest fons per invertir en totes aquelles activitats que permetin diversificar i descarbonitzar l'economia de les Illes Balears, així com reconvertir-la en una economia inclusiva que reverteixi positivament en la qualitat de vida i poder adquisitiu dels ciutadans. Per tot això es fa necessari impulsar el sector agrícola, l'economia circular i l'economia social.

7.2. Impuls del sector agrícola

- Enfront de la pèrdua de pes econòmic i laboral del sector primari, hem d'enfortir el sector agroalimentari. El sector primari ha de ser considerat com a fonamental, estratègic i motor del canvi, amb una bona presència a l'oferta del sector turístic.
- Per això, és necessari desplegar unes estratègies claus pel sector. Entre aquestes està la de garantir unes rendes dignes, assegurar el relleu generacional, adaptar-se al canvi climàtic, establir una innovació tecnològica que permeti acurçar els circuits de comercialització, amb un consens entre el sector turístic i l'administració pública.

7.3. Impulsar l'economia circular

- Promoure pactes institucionals pel Residu Zero en tot el sector turístic, fomentant la reducció de residus en origen, la seva reutilització, i només en darrer terme, el reciclatge dels materials continguts en els residus.
- Promoure amb el sector turístic el desenvolupament d'una indústria local del reciclatge, a fi de fer pretractaments a les Illes que aportin llocs de treball i valor afegit i redueixin els costos de transport marítim a la península de residus destinats a reciclatge.

7.4. Impulsar l'economia social

- Impulsar mesures de promoció econòmica que incrementin el nombre d'empreses d'economia social i solidària (ESS) i consolidin les ja existents diversificant i reforçant la seva activitat.
- Fomentar la compra pública responsable per afavorir l'accés de l'ESS a la contractació pública, aprofitant les oportunitats de la llei 9/2017 de contractes del sector públic.
- Fomentar la sensibilització, visibilitat pública i de les facilitats d'accés als seus productes i serveis per afavorir la seva comercialització.
- Promoure la inter-cooperació per a la detecció de necessitats comunes i mancomunar proveïdors i serveis com a estratègia de consolidació empresarial en el marc de l'articulació d'un ecosistema cooperatiu local, amb una aliança amb el sector turístic local.

8. TURISME, TREBALL I PRODUCTIVITAT

La productivitat de les nostres empreses turístiques és de les més altes en relació amb la resta de comunitats autònomes amb una forta especialització turística i és la principal font del nostre creixement de la renda per càpita. La diversificació de models turístics vigents a les Balears ens permet afirmar que aquells que han apostat per una política de desenvolupament més sostenible, cas de Menorca com a Reserva de la Biosfera, han preservat millor els seus nivells de benestar, productivitat del treball, qualitat del treball i mediambiental, cohesió social i territorial.

8.1. Nivells de renda, productivitat i salaris

- El nostre creixement del PIB per càpita i benestar depèn directament del creixement de la productivitat a les empreses turístiques perquè puguin pagar salaris més alts, i això és factible. A la vegada els nivells salarials és un dels indicadors que més directament afecten la millora de la qualitat laboral.
- La productivitat no pot ser cap excusa per no incrementar salaris i millorar condicions laborals, atès que la productivitat per hora treballada a les Balears per part de les empreses turístiques és de les més elevades de l'Estat.

8.2. Precarietat i benestar social

- Enfront de l'augment de la precarietat laboral, hem d'anar cap a una societat en què tothom pugui tenir un treball digne, sense precarietat i amb uns salaris que permetin un accés a l'habitatge i la cobertura de les altres necessitats bàsiques. En aquest sentit, cal incrementar substancialment la democràcia a les empreses. Les administracions han de vincular la qualitat dels establiments turístics també a unes condicions laborals dignes.
- Les empreses han de reconèixer de manera efectiva la formació i qualificació professional dels treballadors i treballadores en tots els sectors.

8.3. Turisme i innovació

- També la transformació digital i la diversificació econòmica, sobretot als serveis, depèn molt de la forta demanda de les empreses lligades al turisme que han donat lloc al potent cluster Turistec.

8.4. Turisme i Reserva de la Biosfera

- La sostenibilitat del nostre model turístic es fa encara més resilient si s'adopten polítiques com la Reserva de la Biosfera de Menorca, que permeten incrementar l'eficiència del model no només en termes econòmics, sinó també mediambientals i de cohesió territorial i social.

8.5. Turisme, diversificació, formació i qualitat del treball

- Les mesures de reconversió de la planta d'allotjament haurien d'anar forçosament lligades a passarelles de formació i plans d'ocupació específics que assegurin la recol·locació dels treballadors afectats en altres sectors a potenciar.
- S'ha de promoure la inserció laboral de persones en situació de vulnerabilitat (diversitat funcional, dones víctimes de violències masclistes, etc.).
- Introduir un Índex de qualitat del treball en el sector turístic, recollint l'anàlisi i els paràmetres de qualitat dels diferents rols professionals utilitzant com a referència, per exemple, l'Índex de la Qualitat del Treball de les Illes Balears elaborat pel Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, i superant lectures simplistes sobre l'evolució del mercat laboral basades per exemple en el nombre de contractes signats o la quantitat de persones ocupades.

9. VIDA DIGNA I TURISME

Des de fa seixanta anys, l'economia de les Illes Balears ha estat indissolublement lligada al sector turístic, amb un model de creixement "sense límits" encaminat cap al col·lapse ecològic, social i territorial. Aquest model, que ha tingut indubtablement efectes positius sobre l'evolució de la nostra societat, ha tingut com a efectes socials i culturals negatius sobretot en forma d'increment dels preus de l'habitatge, de desaparició del teixit comercial tradicional, de treball precari i de pèrdua de la llengua i cultura pròpia. Aquests impactes han fet augmentar les desigualtats, creant una sensació molt extensa dins la societat mallorquina de què el model turístic actual té un problema que cal solucionar, i que en aquesta solució vol participar activament la societat civil.

Presentam doncs en aquesta segona part, una selecció de propostes socials d'entre moltes que s'han escrit els últims anys, per tal d'estimular el debat i les ganes de sumar-ne més al llarg del Congrés.

9.1. Més cultura pròpia

- Situar la cultura al centre de les polítiques, incloses les polítiques turístiques, com a element substancial i estructural d'aquestes, reforçarem la identitat, la creativitat i la universalitat de la nostra llengua i cultura.
- Hem de construir col·lectivament un ecosistema cultural equilibrat i sostenible, on el teixit cultural i creatiu de base, la cultura popular, les petites i mitjanes empreses culturals, les iniciatives que proposen noves formes d'economia en cultura i el mapa d'institucions i entitats públiques i privades, conformin un escenari cultural interrelacionat, plural, divers, lliure i dinàmic, en el que el turisme hi participi de ple.

9.2. Habitatge accessible

És necessari implementar mesures d'accés i manteniment de l'habitatge:

- Foment i ajuts al lloguer.
- Pagament de subministraments (bo social).
- Limitació dels preus de lloguer tot aplicant la Llei d'Habitatge i el reconeixement del conjunt de les illes com a zona tensionada.
- Pla de rehabilitació i renovació d'habitatges i espais urbans
- Col·laboració pública-privada per a HPO, tal com proposa la Xarxa per la Inclusió - EAPN.
- Cal també treure de la lògica del mercat, és a dir, desmercantilitzar, una part important de l'habitatge, per exemple a través de fórmules d'habitatge cooperatiu d'acord amb el model de cessió d'ús. En aquest sentit, s'ha de veure la reconversió d'establiments turístics com una oportunitat per habilitar milers d'habitatges amb preus socials si es fa baix aquesta fórmula.

9.3. Envel·liment actiu

- Hem d'impulsar un envel·liment actiu on les persones grans siguin protagonistes i assegurar el tractament social i sanitari que han de rebre en cas de necessitat.
- Hem d'anar cap a serveis comunitaris i domiciliaris d'atenció a la dependència. Hem de poder reconvertir hotels obsolets en serveis per a la gent gran, d'aquí i de fora, promovent el cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús com a fórmula de propietat col·lectiva que evita l'especulació.

9.4. Igualtat de gènere

- Enfront de la desigualtat estructural de la situació de les dones, hem d'anar cap a una societat totalment igualitària, que elimini la violència de gènere en totes les seves manifestacions. Els salaris dels serveis turístics han de ser iguals per les dones que pels homes.

9.5. Pobresa zero

- Hem d'erradicar qualsevol classe de pobresa, garantint el dret de la ciutadania a l'existència material, amb una renda bàsica universal, de caràcter progressiu, amb la necessària participació del sector turístic.

9.6. Immigració i ciutadania

- Moltes persones migrades queden relegades a situacions de marginalitat. És imprescindible que les persones migrades formin part de la ciutadania, amb els mateixos deures i drets. El creixement de la immigració està força lligat al creixement del turisme, per tant, el sector turístic s'ha d'implicar en la millora de les seves condicions socials i en la seva formació.

9.7. Joventut amb futur

- Enfront de la situació d'oblit que pateix la població jove, l'hem de fer participar de les polítiques públiques i enfortir mesures que evitin la seva exclusió social. El sector turístic s'ha d'implicar en la seva formació i professionalització en les noves professions vinculades a la transició energètica.

9.8. Recuperar els centres històrics

- Aprovar una normativa per què el subministrament a l'interior dels centres històrics es faci amb vehicles petits i elèctrics i definir un horari estricte de càrrega i descàrrega.
- Creació d'un observatori municipal a Palma, integrat per les tres parts implicades (administració, ciutadania i establiments turístics), per a l'anàlisi contínua de l'evolució demogràfica, comercial i econòmica de la ciutat, prestant especial atenció al districte centre i altres barris amb problemàtiques similars, de manera que permeti la gestió eficaç de la dinàmica turística.
- Revisió del pla d'usos del districte centre en el qual participin les tres parts implicades, per redefinir un ús i un creixement harmonitzat i equilibrat que permeti que els residents puguin continuar vivint a casa seva sense les molèsties que genera un ús turístic excessiu i que l'activitat econòmica es pugui mantenir.
- Als establiments turístics de nova planta i als que no essencialment de nova planta sigui possible, regular la creació d'espais per a la recollida d'escombraries i d'espais adequats per al descans del personal.
- Instar les institucions públiques a que no organitzin tots els actes públics al centre de la ciutat o poble, que no generi l'actual sobre capacitat en determinats dies i hores als carrers més centrals.
- Incentivar la creació d'equipaments públics i privats de tipus recreatiu, esportiu, cultural i assistencial de barriada segons les necessitats dels residents i no per turistes.
- Descentralitzar els recorreguts turístics. Donar a conèixer i potenciar recorreguts i visites a altres zones que no són el centre de la ciutat que també tenen un patrimoni atractiu, promocionant les caminades guiades i l'ús del transport públic.

QUARTA PART

TURISME I GOVERNANÇA

Grup 4

Índex

- 10. Turisme i governança.** Planificació estratègica. Participació ciutadana. Observatoris i estadístiques fiables.
- 11. Turisme i finançament.** Impost turístic. Fons d'Inversió per diversificar.
- 12. Turisme i noves tendències.** Financeritació, elitització, *overtourism*.

INTRODUCCIÓ

És imprescindible anar cap a una altra governança, amb un finançament més sòlid i transparent, amb més diàleg i consens i amb més participació de la societat civil en la transició cap a un nou model turístic.

10. TURISME I GOVERNANÇA

10.1. Planificació estratègica

- Aquestes propostes de transició turística tenen sentit en la mesura en què se situïn en la perspectiva d'una planificació estratègica basada en la participació social i el consens, mirant en el mitjà i llarg termini, tal com proposa l'estratègia Horitzó 2030 del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears.
- Fer una aposta estratègica del creixement d'altres sectors econòmics i formació de professionals basada en la diversificació econòmica, és a dir, en un nou equilibri econòmic i social, no es fa amb un dia, per tant, cal fer feina pel futur.
- És imprescindible establir nous espais i mètodes de participació més enllà de la tradicional relació entre la iniciativa pública i l'empresarial, potenciant l'entrada de la societat civil en la gestió de projectes estratègics i en la governança de la transformació del sistema d'allotjaments turístics.

10.2. Participació ciutadana

- Enfront de la degradació de la cultura democràtica, hem d'enfortir els valors cívics de la convivència i de la participació activa de la ciutadania en la vida política i social del turisme.
- Augmentar la presència de la societat civil en el CES i en totes les entitats públiques de gestió del turisme.
- Establir una mesa de diàleg permanent entre les administracions turístiques, el sector turístic privat i la societat civil.
- Ampliar les fundacions públiques de gestió turística com l'AETIB, la Fundació Mallorca Turisme i la Fundació Turisme de Palma 365, amb la presència de la societat civil.

10.3. Observatoris i estadístiques fiables

- Coordinar els Observatoris de la Sostenibilitat de les Illes Balears i dotar-los de personal adequat per tal de poder calcular i comunicar els objectis i indicadors que es proposen.
- Consensuar unes estadístiques bàsiques sobre el nostre model turístic i la seva capacitat de transició.

11. TURISME I FINANÇAMENT

11.1. Impost turístic

- Redefinir i clarificar les prioritats estratègiques de l'ús de l'Impost de Turisme sostenible, a més de tenir una accessibilitat i transparència en el seguiment de les despeses i la recaptació.

11.2. Fons d'inversió per diversificar

- Detectar, en la mesura de les possibilitats, quina part tributen a les Illes les grans empreses, especialment les grans cadenes hoteleres, per avaluar el seu retorn directe a la nostra societat. Així mateix, avaluar el seu frau fiscal.
- Analitzar les deficiències del Règim Especial de les Illes Balears (REIB) vigent i els efectes perniciosos de no tenir encara la part fiscal d'aquest. Malgrat els avanços positius i els compromisos fiscals de l'estat en diversos anys, que s'han incorporat als Pressupostos Generals de l'Estat de 2023, no existeix encara un REIB fiscal estructurat i consolidat com a tal.
- Veure el que suposa pel finançament de les nostres Illes el fet que el model vigent de finançament estatal està caducat des del 2014 i la seva renovació no s'abordarà aquest any i difícilment es farà el 2023 al ser un any electoral. Com afecta el funcionament ordinari dels serveis assumits, que no es poden mantenir sols amb aquest sistema de finançament, sinó que cal sempre acudir a l'endeutament permanent.
- Comptabilitzar els efectes negatius, any rere any, de les transferències mal dotades de determinades competències com sanitat i educació. Destriar quina part del deute autonòmic correspon a la bona o mala gestió de la nostra administració autonòmica i quina és conseqüència del mal finançament i del traspàs de competències mal dotades.
- Avaluar els efectes negatius i repetits any rere any d'estar a la cua del capítol d'inversions dels pressupostos estatals. Cal constatar que l'aportació estatal ha augmentat a través de diversos conceptes aquests dos darrers anys, malgrat que seguim per davall de la mitjana, respecte a altres comunitats.

12. TURISME I NOVES TENDÈNCIES

Si alguna cosa no es pot posar en dubte, és la versatilitat i adaptació del negoci turístic (com del capitalisme) a les situacions sobrevingudes, per sempre reeixir guanyador. Sigui una pandèmia, una crisi econòmica com la de 2008, fins i tot el canvi climàtic, el turisme sempre troba la manera de reinventar-se per continuar acumulant beneficis. Per fer-ho, en els darrers anys s'han evidenciat processos propis de financerització coincidint amb l'etapa actual global de capitalisme financeritzat. El model turístic pertany cada cop més als inversors internacionals i respon a interessos especulatius i aquestes lògiques de financerització creixents. Les conseqüències per les veïnes són evidents: pujades de lloguer, ocupació de l'espai públic, precarització laboral, etc.

Cal aportar llum sobre com i per què el binomi finances-turisme és cada dia més potent i té més impactes i conseqüències (negatives) en les nostres vides. I per fer-ho cap analitzar i conèixer els mecanismes que fan servir i posem el fenomen en el context global en el qual

Per fer la teva aportació [entra a la pàgina web](#) del Fòrum de la Societat Civil o [clica aquí i envia'ns un correu](#)

s'insereix i al que respon. Lligat amb aquestes maneres de reinventar-se i després de la pandèmia, el turisme tendeix a una dualització: per una banda, la tendència a l'elitització, és a dir, viatjaran molt els que tenen més recursos i els territoris han entrat en una espècie de competència per aquest segment de mercat - basta veure l'increment dels jets privats a les nostres illes, per posar una evidència - i això es nota també en l'activitat immobiliària que tendeix cap al segment de luxe mentre els residents tenen cada cop més difícil accedir a un habitatge digne. Per altra banda, l'altra tendència en sintonia amb aquesta polarització social és que cada cop menys persones es poden permetre fer vacances. Les estadístiques de la UE diuen que el 28% de la població no té capacitat econòmica per passar una setmana de viatge. Les crisis agreugen les desigualtats i la crisi ecològica: els rics consumeixen més recursos i tendeixen a models de vida i oci més insostenibles a nivell global.

I tot això en un context territorial, el de les nostres illes on el concepte «overtourism» pren centralitat. La massificació, la saturació turística ha fet augmentar el malestar social i les mobilitzacions com en el cas de les illes sota els lemes «Fins aquí hem arribat, prou massificació turística» (2017), «Collapse Tourism Day» (2022) o «Menys Turisme, Més vida». Cal així enfrontar un debat social complex sobre les tendències del turisme que són assumibles socialment i ecològicament en un context territorial on les evidències dels límits ens són inherents.

DOCUMENTS DE REFERÈNCIA

Tots els documents de referència que trobareu citats aquí els podeu consultar en línia a la pàgina web del Congrés de la Societat Civil sobre Turisme o bé [clicant a aquest enllaç](#).

CES-UIB (2019). Estudi sobre la Prospectiva Econòmica, Social i Mediambiental de les Societats de les Illes Balears a l'Horitzó 2030 (H2030)

Federació d'associacions de veïnes de Palma (2024). *Una reflexió sobre el model turístic que volem i el que no volem*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Agenda d'objectius per a la implementació d'una RBUI a les Illes Balears*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Agenda d'objectius per a la reconversió turística*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Agenda d'objectius per a la transició energètica*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Agenda d'objectius per a la transició social*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Agenda d'objectius per a l'economia blava i ecosistemes marins sostenibles*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Agenda d'objectius per a l'habitatge*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Agenda d'objectius per a una transició en matèria de mobilitat i transport*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Agenda d'objectius per a un nou model territorial*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *El futur que volem. Propostes i projectes de la societat civil per a la transició econòmica, ecològica i social a les Illes Balears*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Evolució de les transicions (I) – La transició econòmica*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Evolució de les transicions (II) – La transició mediambiental*

Fòrum de la Societat Civil (2022). *Evolució de les transicions (III) – La transició social*

Global Sustainable Tourism Council – GSTC (2024). *Global Sustainable Tourism Council Attraction Criteria*

ICOMOS (2021). *Carta Internacional de ICOMOS sobre el Turismo Cultural Patrimonial: reforzar la protecció del patrimoni cultural y la resiliencia de las comunidades mediante una gestión responsable y sostenible del turismo*

Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, Gobierno de España (2022). *Informe de Indicadores por Comunidad Autónoma: Illes Balears*. Serie indicadores por comunidades.

UNESCO (2023). *Mission and Commitment in times of challenges: lessons learnt From world heritage cities in northwest-europe and North-america*. Unesco world heritage convention

I CONGRÉS DE
TURISME DE LA
SOCIETAT CIVIL

www.forumsocietatcivil.org

info@forumsocietatcivil.org